

2022-03-09

Socialdepartementet

Lena Orpana
0704819107
lena.orpana@tco.se

Garantitillägg i bostadstillägget

Ds 2022:3

TCO har beretts möjlighet att komma in med remissvar på promemorian Garantitillägg i bostadstillägget (Ds 2022:3).

Inledningsvis vill TCO framhålla att dagens allmänna pensionssystem, som är avskilt från stadsbudgeten, generellt och könsneutralt och där lika inkomst och inkomsthistorik ger lika pension, uppfyller högt ställda krav på stabilitet och förutsägbarhet. Det är också TCO:s mening att inkomstrelaterade delar i pensionssystemet behöver få mer genomslag, så att det lönar sig att arbeta för pensionen, samtidigt som grundskyddet behöver vara tillräckligt för att garantera att lägsta nivån innebär en skälig levnadsstandard för pensionärerna.

Men TCO delar bilden att det finns pensionärer som tvingas leva på en mycket låg pension och att en övervägande del av dem är kvinnor. TCO kan i och för sig konstatera att ett garantitillägg skulle förstärka ekonomin för ett stort antal pensionärer.

TCO vill i detta sammanhang betona vikten av att det alltid genomförs en gedigen beredning av alla lagstiftningsärenden, med bland annat en genomarbetad konsekvensanalys. Det gäller inte minst i ett fall som detta där delvis systemfrämmande ändringar föreslås i ett befintligt större och komplext sammanhängande regelsystem. TCO hade därför önskat att promemorian som ligger till grund för denna remiss i större utsträckning hade fördjupat och utvecklat konsekvensanalysen av bland annat frågan om marginaleffekter av de nu aktuella förslagen.

TCO vill av följande skäl därför ändå avråda från att införa garantitillägget i dess nuvarande utformning:

- Att pensionssystemet ligger utanför statsbudgeten anses allmänt vara en garant för systemets stabilitet. Med garantitillägget vars finansiering sker via budgetanslag minskar den del av pensionssystemet som är avskild från budgeten.
- Då garantitillägget inte behöver sökas, utan betalas ut per automatik till dem som är berättigade till det, samtidigt som det räknas av mot övriga inkomster, kommer förutsägbarheten och överskådligheten i pensionssystemet att minska.

- Genom att garantitillägget införs utan motsvarande anpassning i inkomstpensionssystemet, kommer skillnaden i pension beroende på om man har arbetat att minska. Arbete i lägre till medelhöga inkomstlägen kommer att löna sig mindre för pensionen.
- Grundskyddet i pensionssystemet är idag uppbyggt av flera delar, som i olika grad trappas av, främst mot den allmänna inkomstpensionen, men även till viss del mot tjänstepension, arbetsinkomst och förmögenhet. Garantitillägget innebär ytterligare en del i pensionssystemet som trappas av eller kvittas mot såväl övrig pension som mot befintligt bostadstillägg. Därmed uppstår marginaleffekter, som i vissa lägre inkomstlägen blir högre än 100 procent, något som också konstateras i promemorian.
- Den sammantagna effekten av minskad förutsägbarhet och stabilitet i pensionssystemet, att arbete lönar sig mindre för pension samt av höga till mycket höga marginaleffekter riskerar bli negativ inverkan på individers beslut i pensionsfrågor, något som i sin tur också har negativa effekter på jämställdheten.
- Avtrappnings- och avräkningsreglerna i garantitillägget är utformade på sätt, som medför en komplicerad administrativ hantering för såväl Pensionsmyndigheten som Försäkringskassan. Pensionssystemet blir mer krångligt och svårhanterligt, för såväl pensionärer som för berörda myndigheter.

Enligt TCO:s mening är grundskyddet en del av det allmänna pensionssystemet, varför förändringar i den delen bör tas i beaktande och genomföras samlat med justeringar i inkomstpensionssystemet. För stabiliteten och förutsägbarheten i det allmänna pensionssystemet, är det också viktigt att alla justeringar genomförs i bred enighet och så långt möjligt inom ramen för pensionsgruppen.

TCO förespråkar en höjning av värdet av pensionsrätterna inklusive utgående pension i det allmänna pensionssystemet. Dessutom behövs insatser för arbetsmiljön för att personer i arbeten med hög stressnivå och hög förekomst av psykisk eller fysisk ohälsa ska kunna förlänga sitt yrkesliv.

Therese Svanström
Ordförande

Lena Orpana
Utredare